

Aktuality z Evropské unie od Stálého zastoupení ČAK v Bruselu

(květen 2024)

První rok Jednotného patentového systému EU

Komise dne 31. května zveřejnila zprávu o výročí fungování Jednotného patentového systému EU. Jednotný patentový systém je založen na dvou nařízeních EU (jednotném nařízení o patentové ochraně a nařízení o jednotném patentovém jazykovém režimu) a na mezinárodní dohodě mezi zeměmi EU o zřízení Jednotného patentového soudu. Dohoda byla ratifikována počátkem roku 2023, v platnost vstoupila dne 1. června 2023. Registrace patentů spravuje Evropský patentový úřad (EPO). Za účelem získání jednotného patentu žadatel nejprve žádá o evropský patent v souladu s obvyklými pravidly a postupy Evropského patentového úřadu. Poté, co je evropský patent udělen, může majitel patentu požádat EPO, aby tomuto patentu přiznal jednotný účinek, a to do jednoho měsíce od jeho udělení, což povede k jednotnému patentu platnému ve všech zúčastněných členských státech bez jakýchkoli dalších požadavků na validaci.

Během prvního roku uplatňování jednotného patentového systému již Evropský patentový úřad (EPO) zaregistroval více než 27,000 jednotných patentů. To znamená, že ve všech zúčastněných členských státech platí v průměru téměř každý čtvrtý (23 %) udělený evropský patent. Tato míra se rovněž neustále zvyšuje. Míra čerpání dosahuje u žadatelů usazených v Dánsku a Polsku téměř 50 % a ve Španělsku přibližně 40 %. Většina patentů se uděluje za lékařské technologie (31 %), inženýrské stavitelství (6 %) a dopravu (5 %). U Jednotného patentového soudu (UPC) bylo dosud zahájeno přibližně 350 případů. Tento nový soud nyní umožňuje za určitých podmínek centralizované soudní spory nejen pro jednotné patenty, pro které má UPC výlučnou pravomoc, ale také pro nejednotné evropské patenty.

Více informací je v angličtině k dispozici zde: https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/strategy/intellectual-property/patent-protection-eu/unitary-patent-system_en

Komise zřídila Úřad pro umělou inteligenci

Komise dne 29. května představila nově zřízený Úřad pro umělou inteligenci. Cílem úřadu je umožnit budoucí vývoj, zavádění a využívání umělé inteligence způsobem, který podporuje společenské a hospodářské přínosy a inovace a zároveň zmírňuje rizika. Úřad bude hrát klíčovou úlohu při provádění Aktu o umělé inteligenci, zejména pokud jde o modely AI pro všeobecné účely. Bude rovněž usilovat o podporu výzkumu

a inovací v oblasti důvěryhodné umělé inteligence a o postavení EU jako lídra v mezinárodních diskusích.

Úřad pro umělou inteligenci se skládá z: oddělení pro regulaci a dodržování předpisů, které koordinuje regulační přístup s cílem usnadnit jednotné uplatňování a prosazování aktu o umělé inteligenci v celé Unii v úzké spolupráci s členskými státy; oddělení pro bezpečnost umělé inteligence zaměřené na identifikaci systémových rizik modelů velmi schopných obecného použití, možná zmírňující opatření, jakož i přístupy k hodnocení a testování; oddělení excelence v oblasti umělé inteligence a robotiky, které podporuje a financuje výzkum a vývoj; oddělení pro navrhování a provádění mezinárodního zapojení Úřadu pro umělou inteligenci v oblasti umělé inteligence pro dobrou věc, jako je modelování počasí, diagnostika rakoviny a digitální dvojčata pro rekonstrukci; oddělení pro inovace a koordinaci politik v oblasti AI, které dohlíží na provádění strategie EU v oblasti AI, sleduje trendy a investice, stimuluje zavádění umělé inteligence prostřednictvím sítě evropských center pro digitální inovace a zřizování továren umělé inteligence a podporuje inovativní ekosystém podporou regulačních pískovišť a testování v reálném provozu. Úřad pro umělou inteligenci bude k plnění svých úkolů zaměstnávat více než 140 zaměstnanců. Mezi pracovníky budou odborníci na technologie, administrativní asistenti, právníci, odborníci na politiku a ekonomové.

V zájmu zajištění informovaného rozhodování bude úřad pro umělou inteligenci spolupracovat s členskými státy a širší odbornou komunitou prostřednictvím specializovaných fór a odborných skupin. Na úrovni EU bude úřad pro umělou inteligenci úzce spolupracovat s Evropskou radou pro umělou inteligenci složenou ze zástupců členských států. Vědecká komise nezávislých odborníků zajistí pevné propojení s vědeckou obcí a další odborné znalosti budou shromážděny v poradním fóru, které bude zastupovat vyvážený výběr zúčastněných stran, včetně průmyslu, začínajících podniků a malých a středních podniků, akademické obce, skupin odborníků a občanské společnosti.

První zasedání Rady pro umělou inteligenci by se mělo konat do konce června. Úřad pro umělou inteligenci aktuálně připravuje pokyny týkající se definice systému AI a zakázaných praktik, které budou aplikovatelné 6. měsíců po vstupu Aktu o umělé inteligenci v platnost.

Podrobnější informace jsou k dispozici v angličtině zde: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/ai-office>

Přijetí Aktu EU o průmyslu pro nulové čisté emise

Dne 27. května došlo ke konečnému přijetí Aktu o průmyslu pro nulové čisté emise, který EU nasměruje na cestu k posílení svých domácích výrobních kapacit klíčových čistých technologií. Cílem aktu je vytvoření jednotného a předvídatelného podnikatelského prostředí pro odvětví výroby čistých technologií zvýší posouzení dopadu na nulové čisté emise konkurenceschopnost a odolnost průmyslové základny EU a podpoří tvorbu kvalitních pracovních míst a kvalifikovanou pracovní sílu.

Akt stanoví referenční hodnotu pro výrobní kapacitu strategických technologií, která má do roku 2030 pokrýt alespoň 40 % ročních potřeb EU v oblasti zavádění.

Referenční hodnota poskytuje výrobcům a investorům předvídatelnost a umožňuje sledovat pokrok. S cílem podpořit projekty zachycování a ukládání uhlíku a zvýšit dostupnost úložišť CO₂ v Evropě stanoví akt o průmyslu pro nulové čisté emise rovněž cíl, aby do roku 2030 mělo být v geologických úložištích CO₂ v EU dosaženo 50 milionů tun roční injektážní kapacity. Nové nařízení rovněž mění podmínky pro investice do technologií pro nulové čisté emise zjednodušením a urychlením povolovacích postupů, snížením administrativní zátěže a usnadněním přístupu na trhy. Veřejné orgány budou muset zvážit udržitelnost, odolnost, kybernetickou bezpečnost a další kvalitativní kritéria při zadávacích řízeních na čisté technologie a aukce pro zavádění energie z obnovitelných zdrojů. Členské státy budou moci podpořit soubor technologií pro nulové čisté emise, jako jsou solární fotovoltaika, větrná energie, tepelná čerpadla, jaderné technologie, vodíkové technologie, baterie a technologie sítí, a to zavedením „strategických projektů“ prioritním statusem na vnitrostátní úrovni. Energeticky náročná odvětví, jako je ocelářství, chemické látky nebo cement, která vyrábějí součásti, které se používají v těchto technologiích pro nulové čisté emise a investují do dekarbonizace, lze rovněž podpořit prostřednictvím opatření uvedených v aktu.

Budou zřízena regulační pískoviště pro testování inovativních technologií pro nulové čisté emise za flexibilních regulačních podmínek. Platforma pro nulové čisté emise v Evropě bude sloužit jako centrální koordinační centrum, kde Komise a země EU mohou diskutovat a vyměňovat si informace a shromažďovat podněty od zúčastněných stran.

Podrobné informace jsou k dispozici v angličtině zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/QANDA_24_2310

Komise zahájila formální řízení proti společnosti Meta podle aktu o digitálních službách v souvislosti s ochranou nezletilých osob na Facebooku a Instagramu

Komise dne 16. května zahájila formální řízení s cílem posoudit, zda společnost Meta, poskytovatel Facebooku a Instagramu, porušila akt o digitálních službách v oblastech souvisejících s ochranou nezletilých osob. Komise je znepokojena tím, že systémy Facebooku i Instagramu, včetně jejich algoritmů, mohou stimulovat behaviorální závislost u dětí. Kromě toho je Komise rovněž znepokojena metodami pro zajištění věku a ověřování zavedenými společnostmi Meta. Dnešní zahájení řízení vychází z předběžné analýzy zprávy o posouzení rizik zaslané společnostmi Meta v září 2023, odpovědi společnosti Meta na formální žádosti Komise o informace (o ochraně nezletilých osob a metodice posouzení rizik), veřejně dostupných zpráv, jakož i vlastní analýzy Komise.

Pokud by se tato pochybení prokázala, představovala by porušení článků 28, 34 a 35 aktu o digitálních službách. Zahájení formálního řízení nepředjímá jeho výsledek a není jím dotčeno jakékoli jiné řízení, které může Komise rozhodnout o zahájení jakéhokoli jiného jednání, které může představovat porušení podle aktu o digitálních službách.

Podrobnější informace jsou k dispozici v češtině zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_24_2664

Zpráva Komise o celkovém pokroku v oblasti bezpečnosti unie

Komise dne 15. května přijala sedmou zprávu o pokroku při provádění strategie bezpečnosti unie EU na období 2020–2025. Zpráva hodnotí dosažené úspěchy v pěti klíčových oblastech: ochrana fyzické a digitální infrastruktury EU; boj proti terorismu a radikalizaci; boj proti organizované trestné činnosti; posílení prosazování práva a justiční spolupráce a spolupráce s mezinárodními partnery.

Nárůst hybridních útoků na kritickou infrastrukturu v EU zdůraznil potřebu posílit její ochranu a odolnost, aby se zabránilo narušení základních služeb, o něž se infrastruktura opírá, nebo se zmírnil dopad těchto narušení. Od roku 2020 Komise navrhla nová horizontální pravidla k posílení kritické infrastruktury EU online i offline v celé řadě odvětví, a to směrnici o odolnosti kritických subjektů a směrnici o bezpečnosti sítí a informačních systémů (NIS II), které vstoupily v platnost v lednu 2023. Vzhledem k nárůstu kybernetických útoků v posledních letech učinila Komise významné kroky ke zvýšení kybernetické bezpečnosti v členských státech i v orgánech, institucích a jiných subjektech EU. Mezi tyto kroky patří mimo jiné akt o kybernetické odolnosti, který zajistí, že hardwarové a softwarové produkty budou z hlediska kybernetické bezpečnosti bezpečné již ve stádiu vývoje, a akt o kybernetické solidaritě, který posílí kapacity EU pro odhalování významných a rozsáhlých kybernetických bezpečnostních hrozeb a útoků, pro přípravu a reakci na ně.

Komise dále podnikla kroky, ať již jde o předcházení radikalizaci na internetu i mimo něj či podporu členských států při ochraně veřejných prostor a omezování přístupu teroristů ke zbraním a financování. Podle nařízení namířeného proti teroristickému obsahu online musí platformy odstranit teroristický obsah do jedné hodiny. Komise kromě toho dál spolupracuje s technologickými společnostmi na internetovém fóru EU s cílem řešit využívání sítě násilnými extremisty a teroristy.

EU také pokračovala v posilování rámce EU pro předcházení praní peněz a financování terorismu a boj proti nim, aby byly účinněji odhalovány finanční prostředky určené na financování teroristických organizací.

Pokud jde o boj proti obchodu s drogami a organizované trestné činnosti, Komise zahájila několik různých iniciativ. Kromě dlouhodobých Strategií, zavedla Komise v říjnu 2023 plán EU pro boj proti obchodu s drogami a organizované trestné činnosti, který zahrnuje 17 prioritních opatření, mimo jiné Evropskou alianci přístavů. Komise rovněž posílila mandát budoucí Agentury EU pro drogy a posílila spolupráci mezi donucovacími orgány v členských státech a se zeměmi Latinské Ameriky.

Mezi další oblasti organizované trestné činnosti, které se v posledních letech řešily, patří kyberkriminalita, převaděčství migrantů a obchodování s lidmi, nedovolený obchod s drogami a dalším zbožím, trestná činnost proti životnímu prostředí, hospodářská a finanční trestná činnost a korupce. V květnu 2023 navrhla Komise nová a posílená pravidla, která kriminalizují trestné činy korupce a harmonizují sankce v celé EU. Kromě toho v roce 2020 zahájil svou činnost Úřad evropského veřejného žalobce. Do konce roku 2023 již prošetřil téměř 2 000 případů trestných činů, které mají negativní dopad na rozpočet EU.

Komise posílila spolupráci mezi donucovacími a justičními orgány v celé EU, zejména prostřednictvím právního rámce v oblasti policejní spolupráce, jenž byl přijat v roce 2024. Mezi ně patří nová pravidla pro výměnu informací a revize průmského rámce o automatické výměně údajů pro policejní spolupráci, nová pravidla pro předběžné informace o cestujících a posílená role Europolu. Nová pravidla pro předávání trestního řízení si kladou za cíl předcházet neefektivnímu zdvojení řízení a zabránit případům beztrestnosti.

Na podporu vyšetřování souvisejících s financováním terorismu zřídila Komise v roce 2021 rovněž síť finančních vyšetřovatelů pro boj proti terorismu. Tato síť, které předsedá Komise, podporuje výměnu informací mezi vyšetřovateli členských států týkající se technik a zkušeností v boji proti financování terorismu. EU posílila spolupráci s partnerskými zeměmi, úzce spolupracuje s OSN a rozšířila svou spolupráci s NATO.

Podrobné informace jsou k dispozici v češtině zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_24_2565

Komise zveřejnila důvodovou zprávu k Paktu o migraci a azylu

Komise dne 14. května zveřejnila pro lepší orientaci v množství legislativních i nelegislativních iniciativ, důvodovou zprávu k přijatému Paktu o migraci a azylu. Pakt o migraci a azylu představila Komise v září 2020. Vedle nelegislativních iniciativ představuje pakt nový začátek v oblasti řízení migrace. Zveřejněná důvodová zpráva shrnuje podstatné změny dosavadního systému, včetně obecné srovnávací tabulky, následně se jednotlivým tématům věnuje podrobněji.

Dohody unijních zákonodárců bylo zatím dosaženo o následujícím souboru vzájemně provázaných právních předpisů:

Nařízení o prověřování a Pozměňující nařízení k usnadnění prověřování (ECRIS-TCN), které zavádí registraci, identifikaci, bezpečnostní a zdravotní kontroly nelegálních migrantů.

Nařízení o řízení azylu a migrace, které zavádí nový stálý mechanismus solidarity mezi členskými státy, aby se vyvážil současný systém, kdy většina žádostí o azyl připadá na několik málo zemí. Stanoví jasná pravidla týkající se odpovědnosti za posuzování žádostí o azyl a předcházení druhotnému pohybu.

Nařízení o azylovém řízení, které zavádí společný, spravedlivý a účinný postup pro rozhodování o žádostech o azyl a zároveň omezuje zneužívání a odstraňuje pobídky k druhotnému pohybu po EU. Spolu s nařízením o řízení o navrácení na hranicích zavádí také povinné řízení na hranicích pro azylový proces i proces navrácení na vnější hranici.

Nařízení o řešení krizových situací a zásahů vyšší moci (zahrnující ustanovení z návrhu nařízení o účelovém využívání), které stanoví rychlé protokoly pro krizové situace a případy účelového využívání migrantů, které mají být v mimořádných situacích doplněny operativní pomocí a financováním.

Nařízení o Eurodac, jež zřizuje interoperabilní azylovou a migrační databázi, která podpoří azylový systém, pomůže řídit nelegální migraci a podpoří provádění nařízení o přesídlování a směrnice o dočasné ochraně.

Směrnice o podmínkách přijímání, jež harmonizuje podmínky přijímání v celé EU a kvalifikační nařízení, jež harmonizuje normy ochrany v EU, aby se zajistily jednotné standardy ochrany a práv poskytovaných uprchlíkům a zabránilo se tzv. asylum shopping.

Nařízení o rámci Unie pro přesídlování uprchlíků ze zemí za hranicemi území EU.

Nařízení o zřízení Agentury Evropské unie pro otázky azylu (EUAA), která bude nápomocna řešení migračních situací v členských státech.

Směrnice o jednotném povolení, která zjednodušuje proces získání jednotného povolení k práci a pobytu a Směrnice o modré kartě, která si klade za cíl pomoci zaměstnavatelům při náboru vysoce kvalifikovaných migrantů ze zemí mimo EU, neboť tento proces usnadňuje a zpřístupňuje.

Na přijetí stále čekají dva legislativní návrhy, a to Směrnice o navrácení a Směrnice o dlouhodobě pobývajících rezidentech.

Důvodová zpráva je k dispozici v češtině zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/qanda_24_1865#general-questions

Obchodní dohoda EU s Novým Zélandem vstoupila v platnost

Dne 1. května vstoupila v platnost Obchodní dohoda mezi EU a Novým Zélandem, po šesti letech jednání a procesů. Unijní obchodníci, producenti a zemědělci mohou díky dnešnímu vstupu obchodní dohody mezi EU a Novým Zélandem v platnost využít řady nových vývozních příležitostí. Od dohody se očekává, že sníží cla pro podniky z EU až o 140 milionů eur ročně. Předpokládá se, že dvoustranný obchod se díky dohodě

během dekády zvýší až o 30 %, přičemž roční vývoz z EU může potenciálně narůst až na 4,5 miliardy eur. Investice EU na Novém Zélandu se mohou zvýšit až o 80 %. Tato přelomová dohoda také zahrnuje bezprecedentní závazky ohledně udržitelnosti, včetně dodržování Pařížské klimatické dohody a základních pracovních práv. Unijní zemědělci budou těžit ze zrušení cel u klíčových vývozních komodit EU, jako jsou vepřové maso, víno a šumivé víno, čokoláda, cukrovinky a sušenky. Dohoda navíc chrání úplný seznam vín a lihovin z EU (téměř 2 000 názvů), například Prosecco a Champagne, jakož i 163 nejznámějších tradičních produktů EU.

Unijní podniky mohou nyní využívat např. nulová cla týkající se vývozu z EU na Nový Zéland; větší otevření novozélandského trhu se službami v klíčových odvětvích (například pokud jde o finanční služby, telekomunikace, námořní dopravu a doručovací služby); nediskriminační zacházení s investory z EU na Novém Zélandu; zdokonalený přístup společností z EU k novozélandským veřejným zakázkám na zboží, služby, stavební práce a ke koncesím na stavební práce; zvláštní kapitoly na pomoc vývozu malých podniků; výrazně snížené požadavky na dodržování předpisů a postupy.

Podrobnější informace jsou k dispozici v angličtině zde: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/new-zealand/eu-new-zealand-agreement_en?prefLang=cs

Rada přijala první právní předpis EU v oblasti potírání násilí na ženách

Rada dne 7. května dosáhla dohody ohledně směrnice o potírání násilí na ženách a domácího násilí. Přijetí rozhodných opatření proti těmto násilným činům má zásadní význam pro zajištění hodnot a základních práv, jako je rovnost žen a mužů a nediskriminace. Právní předpis, který byl dnes přijat, kriminalizuje následující trestné činy v celé EU: mrzačení ženských pohlavních orgánů, nucené sňatky, sdílení intimních snímků bez souhlasu, kybernetické pronásledování, kybernetické obtěžování a kybernetické podněcování k nenávisti nebo násilí. Za tyto trestné činy hrozí tresty odnětí svobody v délce nejméně jednoho roku až do pěti let. Směrnice rovněž obsahuje rozsáhlý seznam přitěžujících okolností, jako je spáchání trestného činu vůči dítěti, bývalé nebo současné manželce nebo manželovi, partnerce nebo partnerovi, nebo veřejnému činiteli, novináři nebo obránci lidských práv, které ukládají přísnější sankce. Směrnice rovněž obsahuje podrobná pravidla týkající se opatření na pomoc a ochranu, které by členské státy měly obětem poskytnout.

Pro oběti násilí páchaného na ženách a domácího násilí bude snazší trestný čin oznámit, kyberkriminalitu bude možné nahlásit on-line. Země EU musí rovněž zavést opatření, která zajistí, že dětem budou nápomocni odborníci. Pokud děti oznámí trestný čin spáchaný osobou s rodičovskou zodpovědností, musí orgány před informováním domnělého pachatele přijmout opatření na ochranu bezpečnosti dítěte.

V zájmu ochrany soukromí oběti a prevence opakované viktimizace musí členské státy dále zajistit, aby důkazy o sexuálním chování oběti v minulosti byly během trestního řízení povoleny pouze v relevantních a nutných případech. Směrnice rovněž obsahuje opatření k prevenci násilí páchaného na ženách a domácího násilí a stanoví normy pro ochranu obětí těchto trestných činů.

Od vstupu směrnice v platnost budou mít členské státy tři roky na to, aby ji provedly ve vnitrostátním právu.

Text směrnice je v češtině k dispozici zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-33-2024-INIT/cs/pdf>

Rada EU přijala dvě směrnice pro posílení úlohy orgánů pro rovné zacházení v EU

Rada dne 7. května formálně přijala dvě směrnice za účelem posílení úlohy orgánů pro rovné zacházení v celé EU. Orgány pro rovné zacházení byly zřízeny za účelem podpory rovného zacházení, boje proti diskriminaci a poskytování pomoci obětem. Nová pravidla si kladou za cíl zlepšit účinnost těchto orgánů a zaručit jejich nezávislost. Směrnice stanoví společné celounijní minimální požadavky na orgány pro rovné zacházení v řadě klíčových oblastí, včetně: posílení pravomocí orgánů pro rovné zacházení v boji proti diskriminaci na základě náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení, věku a sexuální orientace v oblasti zaměstnání a proti diskriminaci na základě pohlaví v oblasti sociálního zabezpečení; právního požadavku na nezávislost orgánů pro rovné zacházení na vnějších vlivech; právního požadavku poskytovat orgánům pro rovné zacházení dostatečné lidské, technické a finanční zdroje; požadavku, aby veřejné instituce konzultovaly záležitosti týkající se diskriminace s orgány pro rovné zacházení a aby tyto orgány byly zmocněny k provádění činností zaměřených na předcházení diskriminaci a podporu rovného zacházení, například prosazováním pozitivních opatření a začleňováním zásad rovnosti; větších pravomocí provádět šetření a řešit spory v případech diskriminace v souladu s vnitrostátními právními předpisy a zvyklostmi.

Směrnice vstoupí v platnost po vyhlášení v Úředním věstníku EU. Členské státy budou mít dva roky na to, aby přizpůsobily své vnitrostátní právní předpisy ustanovením uvedených směrnic.

Podrobnější informace jsou k dispozici v angličtině zde: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/social-rights-eu/>

Unie kapitálových trhů: Rada schválila závěry o finanční gramotnosti

Rada dne 14. května schválila závěry o budoucí podpoře finanční gramotnosti občanů EU ze strany Komise a členských států. Rada v závěrech uznává, že finanční gramotnost je přínosem nejen pro jednotlivce, ale i pro širší společnost. Vybízí členské státy, které dosud nevypracovaly strategii finanční gramotnosti, aby tak učinily a věnovaly při tom zvláštní pozornost finančně zranitelným skupinám, jako jsou mladí lidé, lidé s nižšími příjmy a nižší úroveň všeobecného vzdělání, problematice genderové nerovnosti, jakož i zvláštním potřebám migrantů a osob se zdravotním postižením. Poukazuje rovněž na to, že je důležité, aby odpovídající úroveň finanční gramotnosti měli i potenciální podnikatelé a malé a střední podniky. Rada rovněž v závěrech vybízí členské státy, aby zvážily začlenění finančního vzdělávání do školních osnov a podporovaly finanční vzdělávání dospělých prostřednictvím akcí,

seminářů, workshopů a osvětových kampaní. Rada vyzývá Komisi, aby podporovala opatření, která lze realizovat nelegislativními prostředky, jako je Nástroj pro technickou podporu (TSI) a program Erasmus+, s cílem financovat projekty v oblasti finanční gramotnosti, a doporučuje Komisi, aby usnadnila odbornou přípravu, profesní rozvoj a výzkumné příležitosti.

Podrobnější informace jsou k dispozici v angličtině zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9930-2024-INIT/en/pdf>

Rada se dohodla na nových pravidlech pro postupy v oblasti srážkové daně (FASTER)

Rada dne 14. května dosáhla své pozice ohledně spolehlivějších a rychlejších postupů pro získání úlevy k zamezení dvojímu zdanění, které cílí na posílení přeshraničních investic a boj proti zneužívání daňových předpisů. Cílem tzv. iniciativy FASTER je zvýšit spolehlivost a efektivnost postupů v oblasti srážkové daně v EU pro přeshraniční investory, vnitrostátní daňové orgány a finanční zprostředkovatele, jako jsou banky nebo investiční platformy. Směrnice zavede jednotné digitální potvrzení o daňovém rezidentství (eTRC), na jehož základě by investoři odvádějící daň mohli dané zrychlené postupy využívat k získání úlevy ze srážkové daně. Členské státy zajistí automatizovaný proces vydávání digitálních potvrzení o daňovém rezidentství fyzické osobě nebo subjektu, o nichž se má za to, že jsou daňovými rezidenty v jejich jurisdikci. Směrnice členským státům umožňuje mít dva zrychlené postupy, které doplňují stávající standardní postup vrácení srážkových daní. Díky tomu budou postupy v oblasti poskytování úlev a vrácení daně v celé EU rychlejší a harmonizovanější.

Členské státy budou muset používat jeden nebo oba z těchto systémů: postup „poskytnutí úlevy u zdroje“, při němž se v okamžiku výplaty dividend nebo úroků uplatní příslušná sazba daně; systém „rychlého vrácení daně“, kdy je nadměrná srážková daň vrácena ve stanovené lhůtě.

Rada se dohodla, že členské státy musí zrychlené postupy použít, pokud: poskytují úlevu z nadměrné srážkové daně z dividend vyplacených z veřejně obchodovaných akcií. Členské státy budou mít možnost zachovat stávající postupy a neuplatňovat kapitolu III směrnice, pokud poskytují komplexní systém úlevy u zdroje, který lze použít na nadměrnou srážkovou daň z dividend vyplacených z veřejně obchodovaných akcií vydaných rezidentem v jejich jurisdikci, a jejich poměr tržní kapitalizace je nižší než prahová hodnota 1,5 % (podle údajů Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy (ESMA)). Bude-li tento poměr překročen po čtyři po sobě následující roky, začnou se neodvolatelně uplatňovat všechna pravidla stanovená směrnicí; poskytují úlevu z nadměrné srážkové daně z úroků zaplacených za veřejně obchodované dluhopisy.

Rada do znění rovněž doplnila další okolnosti, za nichž mohou členské státy žádosti o úlevu ze srážkové daně zcela nebo částečně vyloučit ze zrychlených postupů a provést další kontroly s cílem předcházet podvodům. Dále Rada do znění doplnila ustanovení týkající se nepřímých investic, kdy investor nenakupuje přímo cenné papíry, ale investuje prostřednictvím subjektu kolektivního investování. Certifikovaní finanční zprostředkovatelé žádající o úlevu jménem registrovaného vlastníka budou

podle nových pravidel muset provést hloubkovou kontrolu, pokud jde o jeho způsobilost k využívání dané daňové úlevy.

Návrh směrnice dále stanoví standardizovanou oznamovací povinnost pro finanční zprostředkovatele (jako jsou banky nebo investiční platformy). Členské státy zřídí vnitrostátní registry, v nichž se budou velcí (a nepovinně i menší) finanční zprostředkovatelé muset zaregistrovat, aby získali osvědčení. V zájmu zjednodušení tohoto registračního postupu se Rada dohodla na vytvoření Evropského portálu certifikovaných finančních zprostředkovatelů. Členské státy budou mít možnost požadovat rozsáhlejší oznamování informací o transakcích s cílem odhalit možné případy zneužití nebo daňových podvodů. Nad rámec přímého oznamování doplnila Rada také možnost oznamování nepřímého. Pokud je oznámení přímé, má certifikovaný finanční zprostředkovatel podat oznámení přímo příslušnému orgánu členského státu zdroje. V případě nepřímého oznamování musí informace poskytnout každý z certifikovaných finančních zprostředkovatelů v celém platebním řetězci cenných papírů. Rada se dohodla, že v případě neplnění povinností vyplývajících z této směrnice by členské státy měly ukládat sankce.

Návrh podléhá zvláštnímu legislativnímu postupu, kdy Rada jedná jako jediný normotvůrce. V rámci Rady je vyžadována jednomyslnost. Evropský parlament již byl a bude znovu konzultován. Členské státy budou muset směrnici provést ve vnitrostátních právních předpisech do 31. prosince 2028 s účinností těchto předpisů od 1. ledna 2030.

Aktuální text směrnice je k dispozici v češtině zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9925-2024-INIT/cs/pdf>

Rada s konečnou platností schválila celosvětově první pravidla EU pro AI

Rada dne 21. května schválila průlomové nařízení, jehož cílem je harmonizovat pravidla pro umělou inteligenci, tzv. akt o umělé inteligenci. Tento stěžejní právní předpis se řídí přístupem založeným na posouzení rizik, což znamená, že čím vyšší je riziko poškození společnosti, tím přísnější jsou pravidla. Je prvním svého druhu na světě a může celosvětově nastavit standardy pro regulaci umělé inteligence. Cílem nového legislativního aktu je podpořit rozvoj a zavádění bezpečné a důvěryhodné umělé inteligence po celém jednotném trhu EU subjekty z veřejného i soukromého sektoru. Zároveň je jeho cílem zajistit dodržování základních práv občanů EU a stimulovat investice a inovace v oblasti umělé inteligence v Evropě. Akt o umělé inteligenci se vztahuje pouze na oblasti ošetřené právem EU a poskytuje výjimky např. pro systémy používané výhradně pro vojenské a obranné účely, jakož i pro výzkumné účely.

Nařízení rozděluje různé typy umělé inteligence do kategorií podle rizika. Systémy AI představující pouze omezené riziko budou podléhat velmi mírným povinnostem týkajícím se transparentnosti, zatímco vysoce rizikové systémy AI budou povoleny, ale pro přístup na trh EU by musely splnit soubor požadavků a povinností. Systémy umělé inteligence, jako je například kognitivně behaviorální manipulace a hodnocení sociálního kreditu, budou v EU zakázány, protože jejich riziko je považováno za

nepřijatelné. Právní předpis rovněž zakazuje používání umělé inteligence pro prediktivní policejní práci založenou na profilování a systémech, které využívají biometrické údaje k zařazení osob do specifických kategorií, např. podle rasy, náboženství nebo sexuální orientace, neplatí to však bezvýjimečně. K zajištění řádného prosazování je zřízeno několik řídicích orgánů: úřad pro AI v rámci Komise, který bude prosazovat společná pravidla v celé EU; vědecká komise nezávislých odborníků na podporu činností v oblasti prosazování práva; rada pro AI se zástupci členských států s cílem poskytovat Komisi a členským státům poradenství a pomáhat jim v jednotném a účinném uplatňování aktu o umělé inteligenci; a poradní fórum pro zúčastněné strany za účelem poskytování technických odborných znalostí radě pro AI a Komisi.

Pokuty za porušení aktu o umělé inteligenci jsou stanoveny jako procentní podíl celkového ročního obrátu společnosti porušující pravidla v předchozím účetním období nebo jako předem stanovená částka, podle toho, která hodnota je vyšší. Na malé a střední podniky a začínající podniky se vztahují přiměřené správní pokuty.

Dříve než některé subjekty poskytující veřejné služby zavedou vysoce rizikový systém AI, bude třeba posoudit dopad na základní práva. Tento předpis rovněž zajistí vyšší transparentnost, pokud jde o používání vysoce rizikových systémů AI. Vysoce rizikové systémy AI, jakož i někteří uživatelé vysoce rizikového systému AI, kteří jsou veřejnými subjekty, se budou muset zaregistrovat v databázi EU pro vysoce rizikové systémy AI a uživatelé systému rozpoznávání emocí budou muset fyzické osoby, které jsou takovému systému vystaveny, o této skutečnosti informovat.

Akt o umělé inteligenci stanoví právní rámec vstřícný k inovacím a jeho cílem je podporovat fakticky podložené regulační učení. Nový předpis počítá s tzv. regulačními sandboxy pro AI, které umožní kontrolované prostředí pro vývoj, testování a validaci inovativních systémů AI a které by rovněž měly umožňovat testování inovativních systémů AI v reálných podmínkách.

Text nařízení je k dispozici v angličtině zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-24-2024-INIT/cs/pdf>

Rada EU určila hlavní priority pro příští legislativní cyklus v oblasti digitálních politik

Rada EU schválila dne 21. května závěry o budoucnosti digitální politiky EU. Dle závěrů digitální transformace radikálně mění životy občanů i podnikání v EU. Při určování hlavních priorit digitální politiky EU, které budou rozpracovány v nadcházejícím legislativním cyklu, se závěry Rady zaměřují na řešení výzev i příležitostí digitální oblasti.

Rada ve svých závěrech zdůrazňuje, že hlavní prioritou příštího funkčního období je účinné, jednotné a účelné provádění nedávno přijatých právních předpisů s minimální administrativní zátěží pro veřejné a soukromé subjekty.

Společný evropský přístup k inovativním digitálním technologiím má klíčový význam pro konkurenceschopnost EU a pro zajištění ochrany hospodářské bezpečnosti EU při současném zachování otevřené a dynamické ekonomiky. Členské státy rovněž zdůrazňují, že tato digitální transformace by měla jít též ruku v ruce s ekologickou

transformací a měla by být doprovázena ambiciózními cíli v oblasti udržitelnosti. K posílení konkurenceschopnosti EU v oblasti digitální transformace je nezbytné přilákat a udržet pracovníky s digitálními dovednostmi, zejména ženy, a překlenout digitální propast. V závěrech Rady je zdůrazněn význam zajištění bezpečné a odolné digitální infrastruktury v celé EU. Text rovněž zdůrazňuje význam mezinárodního rozměru digitální politiky EU, vítá posílení digitálních partnerství a dohod o digitálním obchodu a zdůrazňuje potřebu vyvinout aktivnější a koordinovanější přístup EU, aby v celosvětovém měřítku hrál klíčovou úlohu v digitální transformaci a digitální správě.

Více informací je k dispozici v češtině zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9957-2024-INIT/cs/pdf>

Rada zřídila instituci pro vzdělávání unijních diplomatů

Rada dne 21. května zřídila Diplomatickou akademii Evropské unie (DAEU). Ta bude poskytovat vzdělávání a odbornou přípravu týkající se vnější činnosti EU, zejména společné zahraniční a bezpečnostní politiky, diplomatům členských států a zaměstnancům unijních institucí, kteří v oblasti vnějších vztahů pracují, s cílem rozvíjet a prosazovat společné chápání úlohy EU ve světě, šířit osvědčené postupy týkající se provádění unijní diplomacie a upevňovat ducha „evropského diplomatického sboru“. Akademie bude v konečném důsledku přispívat k zajišťování nezbytného počtu evropských diplomatů s hlubším pochopením unijních zásad, cílů, hodnot, zájmů i globální úlohy, kteří budou schopni účinně plnit své úkoly ať už na pozicích v Bruselu, v delegacích EU nebo ve vnitrostátních strukturách, při zabývání se unijními záležitostmi a řešení strategických výzev. Po dobu čtyř akademických roků 2024/25 až 2027/28 budou vzdělávání a odborná příprava probíhat v partnerství s College of Europe sídlící v Bruggách. Diplomatická akademie Evropské unie bude fungovat pod záštitou vysokého představitele pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a její vedení bude zajišťovat řídicí výbor složený z jednoho zástupce jmenovaného každým členským státem a zástupců Evropského parlamentu, Rady a Komise.

Finanční referenční částka určená k pokrytí výdajů vzdělávacího programu v období od 1. července 2024 do 30. června 2025 mírně přesahuje 1,7 milionu eur.

Více informací je k dispozici v angličtině zde: https://www.eeas.europa.eu/eeas/european-diplomatic-academy-towards-future-eu-diplomacy_en

Rada přijala závěry o budoucnosti jednotného trhu

Rada dne 24. května přijala závěry o stavu a budoucnosti jednotného trhu. Závěry o jednotném trhu ve prospěch všech vyzývají k ucelené nové strategii pro jednotný trh, která by se zaměřila na zlepšení jeho regulačního rámce s cílem zvýšit jeho potenciální přínosy. V závěrech je zmíněna potřeba účinnějšího regulačního rámce přizpůsobeného ekologické a digitální transformaci i rychle se měnící globální realitě. Za tímto účelem Rada vyzývá k odstranění zbytečné administrativní zátěže i nadbytečných povinností spojených dodržováním předpisů, tedy nadměrného podávání zpráv, oznamování či vykazování. Závěry také obsahují výzvu k vytipování a odstranění překážek růstu obchodních společností, včetně malých a středních

podniků, a k tomu, aby v budoucí regulaci byla uplatňována digitální řešení. Ministři vyzývají k lepšímu využívání stávajících nástrojů, jako jsou centra sítě SOLVIT, což je podpůrná služba na pomoc podnikům a občanům, kteří se potýkají s problémy v jiném členském státě. V závěrech se vyzývá k předcházení nadměrné regulaci, k trvalému sledování situace na trhu a k důslednému a důraznému prosazování stávajících právních předpisů. V zájmu posílení ochrany spotřebitele Rada v závěrech také vybízí k řešení nekalých obchodních praktik. Ministři rovněž zdůrazňují význam zlepšování právní úpravy prostřednictvím včasných, užitečných a dynamických posouzení dopadů, širokých konzultací (včetně panelů za účasti občanů) a využívání regulačních pískovišť neboli dočasných právních rámců, které umožňují testování inovativních technologií, výrobků, služeb nebo regulačních přístupů.

Podrobné informace jsou k dispozici v češtině zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10298-2024-INIT/cs/pdf>

Rada přijala směrnici proti obchodování s lidmi

Rada dne 27. května přijala směrnici, kterou se do právních předpisů EU proti obchodování s lidmi doplňuje jako forma vykořisťování zneužívání náhradního mateřství, nuceného sňatku a nezákonného osvojování. Vědomé využívání služeb poskytovaných oběťmi obchodování s lidmi nyní bude trestným činem, za který lze uložit účinné, přiměřené a odrazující sankce. Nový právní předpis rovněž posiluje preventivní opatření, jakož i podporu a pomoc obětem. Obdobně jako v případě směrnice v jejím dosavadním znění budou tyto nové druhy vykořisťování trestány trestem odnětí svobody s horní hranicí sazby v délce nejméně pěti let nebo v případě trestných činů s přitěžujícími okolnostmi v délce nejméně deseti let. Podle dosažené dohody obsahuje směrnice novou přitěžující okolnost, jejímž účelem je zohlednit katalyzující účinek šíření obsahu souvisejícího s vykořisťováním, například šíření obrazového materiálu sexuální povahy, který se týká oběti, prostřednictvím informačních a komunikačních technologií. Právnícké osoby, jako jsou společnosti, budou rovněž vystaveny přísnějším sankcím, tj. zákazu přístupu k veřejnému financování a odejmutí povolení a oprávnění k výkonu činností, které vedly ke spáchání trestného činu.

Více informací je k dispozici v češtině zde: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-fight-against-crime/>

Rada s konečnou platností schválila směrnici o právu na opravu

Rada dne 30. května přijala směrnici o právu na opravu (směrnice R2R). Tento právní předpis usnadní spotřebitelům hledání oprav namísto výměny a opravárenské služby budou přístupnější, transparentnější a atraktivnější. Přijatá směrnice vytváří soubor nástrojů a pobídek k tomu, aby byly opravy pro spotřebitele atraktivnější. Patří mezi ně požadavek, aby výrobci opravovali výrobky, které jsou podle práva EU technicky opravitelné; dostupnost nepovinného formuláře pro opravu s jasnými informacemi o

procesu opravy (lhůty, ceny atd.); evropská online platforma, kde mohou spotřebitelé snadno nalézt opravárenské služby, a prodloužení zákonné záruky o 12 měsíců, pokud spotřebitelé dají přednost opravě před výměnou. Seznam opravitelných výrobků lze v budoucnu rozšířit: kdykoli Komise zavede nové požadavky na opravitelnost určitých výrobků, budou tyto požadavky doplněny do směrnice R2R.

Rada dnes legislativní akt schválila, tudíž byl přijat. Po vyhlášení v Úředním věstníku Evropské unie a vstoupí v platnost dvacátým dnem po tomto vyhlášení. Členské státy budou mít následně 24 měsíců na to, aby tuto směrnici provedly ve vnitrostátním právu.

Více informací je k dispozici v češtině zde: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2024/05/30/circular-economy-council-gives-final-approval-to-right-to-repair-directive/>

Rada přijala AML legislativní balíček EU

Rada dnes přijala balíček nových pravidel pro boj proti praní peněz, která budou občany EU a finanční systém EU chránit před praním peněz a financováním terorismu.

Balíček dále harmonizuje pravidla v oblasti praní peněz, konkrétně převádí pravidla vztahující se na soukromý sektor do nového, přímo použitelného nařízení, zatímco směrnice upravuje zejména organizaci příslušných vnitrostátních orgánů pro boj proti praní peněz a financování terorismu.

Nařízení poprvé plně harmonizuje pravidla pro boj proti praní peněz v celé EU a odstraňuje mezery, které zneužívali podvodníci. Rozšiřuje pravidla pro boj proti praní peněz na nové povinné osoby, jako je většina subjektů v odvětví kryptoměn, obchodníci s luxusním zbožím a fotbalové kluby a fotbaloví agenti. Nařízení rovněž mimo jiné stanoví přísnější požadavky na hloubkovou kontrolu, upravuje skutečné vlastnictví a stanoví limit pro platby v hotovosti ve výši 10 000 EUR.

Směrnice zlepší organizaci vnitrostátních systémů pro boj proti praní peněz a stanoví jasná pravidla pro spolupráci finančních zpravodajských jednotek (tj. vnitrostátních orgánů, které shromažďují informace o podezřelé nebo neobvyklé finanční činnosti v členských státech) a orgánů dohledu.

Balíček dále zřizuje nový evropský Orgán pro boj proti praní peněz a financování terorismu (AMLA), se sídlem ve Frankfurtu nad Mohanem, který bude mít přímé i nepřímé pravomoci dohledu nad vysoce rizikovými povinnými osobami ve finančním sektoru. Vzhledem k přeshraniční povaze finanční trestné činnosti posílí nový orgán účinnost rámce pro boj proti praní peněz a financování terorismu vytvořením integrovaného mechanismu s vnitrostátními orgány dohledu s cílem zajistit, aby povinné osoby dodržovaly povinnosti související s bojem proti praní peněz a financování terorismu ve finančním sektoru. AMLA bude mít rovněž podpůrnou úlohu, pokud jde o nefinanční sektor, a bude koordinovat a podporovat finanční zpravodajské jednotky. Mimo pravomoci dohledu a za účelem zajištění souladu bude orgán v případech závažného, systematického nebo opakovaného porušení přímo použitelných požadavků ukládat vybraným povinným osobám peněžité sankce.

Nová směrnice o boji proti praní peněz rovněž stanoví, že členské státy EU prostřednictvím jednotného přístupového místa zpřístupní informace z centralizovaných registrů bankovních účtů. Vzhledem k tomu, že směrnice o boji proti

praní peněz poskytne přístup k jednotnému přístupovému místu pouze finančním zpravodajským jednotkám, Rada dnes přijala samostatnou směrnici s cílem zajistit, aby přístup k těmto registrům prostřednictvím jednotného přístupového místa měly také vnitrostátní donucovací orgány. Tato směrnice rovněž harmonizuje formát výpisů z bankovního účtu. Uvedený přímý přístup a používání harmonizovaných formátů bankami je důležitým nástrojem v boji proti trestným činům a v úsilí o vysledování a zabavení výnosů z trestné činnosti.

Jedná se o poslední krok v legislativním procesu. Znění předpisů bude nyní vyhlášeno v Úředním věstníku EU a vstoupí v platnost. Nařízení o boji proti praní peněz se použije tři roky po vstupu v platnost. Členské státy budou mít dva roky na provedení některých částí směrnice o boji proti praní peněz a v případě jiných částí tři roky.

Více informací je k dispozici v češtině zde: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2024/05/30/anti-money-laundering-council-adopts-package-of-rules/>

JUDIKATURA:

SDEU: Rozsudek Soudního dvora ve věci C-53/23 Asociația "Forumul Judecătorilor din România" (Sdružení soudců v Rumunsku), ze dne 8. května 2024

Právo EU nevyžaduje, aby profesní sdružení soudců mělo právo napadat rozhodnutí týkající se jmenování státních zástupců, kteří jsou příslušní k vedení trestního stíhání proti soudcům.

Při projednávání této věci položil odvolací soud v Pitești (Rumunsko) Soudnímu dvoru otázku, zda rumunská procesní pravidla, která umožňují sdružením soudců podat žalobu proti jmenování státního zástupce do funkce pouze za podmínky existence legitimního soukromého zájmu, jsou v rozporu s právem EU. Rumunský soud rovněž předložil otázky týkající se slučitelnost této právní úpravy se závazky Rumunska v oblasti boje proti korupci a s právem Unie.

Soudní dvůr rozhodl, že unijní právo nebrání vnitrostátnímu právu, které v praxi vylučuje, aby profesní sdružení soudců mohlo zpochybnit jmenování státních zástupců příslušných k vedení trestního stíhání proti soudcům tím, že vyžaduje, aby existoval oprávněný soukromý zájem na tom, aby byla taková žaloba přípustná.

V zásadě je na členských státech, aby rozhodly o tom, kdo může podat žalobu k soudu, aniž by došlo k narušení práva na účinnou soudní ochranu. Je pravda, že v některých případech právo EU vyžaduje, aby členské státy povolily zastupitelským sdružením, aby podávala žaloby na ochranu životního prostředí nebo v boji proti diskriminaci. V právu EU však neexistuje žádné ustanovení, které by členským státům ukládalo povinnost zajistit profesním sdružením soudců obecně právo napadnout případnou neslučitelnost vnitrostátního právního opatření, týkajícího se postavení soudců, s unijním právem. Kromě toho samotná skutečnost, že vnitrostátní právní předpisy neumožňují těmto sdružením podat takovou žalobu, nepostačuje k tomu, aby u jednotlivců vyvolala oprávněné pochybnosti o nezávislosti rumunských soudců.

SDEU: Rozsudek Soudního dvora ve věci C-15/24 PPU, ze dne 14. května 2024

Výklad směrnice o právu na přístup k obhájci v trestním řízení a řízení týkajícím se evropského zatýkacího rozkazu a o právu na informování třetí strany a právu na komunikaci s třetími osobami a konzulárními úřady v případě zbavení osobní svobody.

Dne 16. prosince 2022 byl CH zadržen bulharskou policií za účelem vyšetření jeho účasti na loupežném přepadení. Téhož dne podepsal písemné prohlášení, v němž bylo uvedeno, že si nepřeje být obhajován zvoleným obhájcem na vlastní náklady ani obhájcem ustanoveným soudem. Z údajů poskytnutých předkládajícím soudem nicméně vyplývá, že CH, který nemá základní vzdělání a neovládá bulharský jazyk v písemné podobě, nebyl poučen o důsledcích rozhodnutí vzdát se práva na pomoc obhájce. Pokud je zadržená osoba ngramotná nebo není schopna sama vyplnit výše uvedené prohlášení, je mimoto požadováno, aby toto prohlášení vyplnil policejní příslušník, a projevy vůle zadržené osoby musí být učiněny za přítomnosti svědka, který svým podpisem potvrdí jejich pravost. V projednávaném případě přitom zmíněné prohlášení neobsahuje podpis policejního orgánu ani podpis svědka.

Když byl CH bezprostředně po svém zadržení vyslýchán policejním orgánem jako svědek, přiznal se k účasti na loupežném přepadení. Podle předkládacího rozhodnutí byl CH poučen o svých právech, jakož i o tom, že není povinen sám sebe obvinít ze spáchání trestného činu a že smí odmítnout výpověď. Při tomto výslechu však nebyl přítomen obhájce. Dne 17. prosince 2022 nařídil státní zástupce, aby bylo proti CH zahájeno vyšetřování z důvodu loupežného přepadení. V důsledku toho bylo téhož dne z moci úřední ustanoveno, že obhájcem CH bude jeden z členů Advokátní komory v Sofii. Kromě toho bylo CH i jeho obhájci sděleno obvinění.

Okresní soud v Sofii (Sofijski rajonen sad, Bulharsko), který je v projednávané věci předkládajícím soudem, vyhověl návrhu státního zástupce a nařídil, aby byl CH vzat do vyšetřovací vazby. Na základě následného návrhu CH na posouzení otázky týkající se přijetí přiměřeného zajišťovacího opatření rozhodl okresní soud v Sofii uplatnění mírnějšího opatření, jímž byla povinnost CH hlásit se pravidelně policejním orgánům v místě jeho bydliště. Toto rozhodnutí odvolací soud opakovaně zrušil a rozhodl o ponechání obviněného ve vyšetřovací vazbě.

Předkládající soud měl v této souvislosti za to, že právo CH na pomoc obhájce, které je zakotveno v čl. 30 odst. 4 bulharské Ústavy, vzniklo v okamžiku jeho zadržení. Orgány činné v trestním řízení přitom výkon tohoto práva nezaručily. Nehledě na výpověď, kterou podal CH po svém zadržení, není možné dospět k nespornému závěru, že rozhodnutí, jež CH učinil, bylo dobrovolné a vědomé. Za těchto podmínek nemohl být žádný z vyšetřovacích úkonů vykonaných po zadržení CH a před jeho obviněním použit pro posouzení trestní odpovědnosti.

Soudní dvůr rozhodl, že Článek 3 odst. 6 písm. b) směrnice o právu na přístup k obhájci v trestním řízení a řízení týkajícím se evropského zatýkacího rozkazu a o právu na informování třetí strany a právu na komunikaci s třetími osobami a konzulárními úřady v případě zbavení osobní svobody musí být vykládán tak, že při neprovedení tohoto ustanovení do vnitrostátního právního řádu se policejní orgány dotčeného členského státu nemohou zmíněného ustanovení dovolávat vůči podezřelému nebo obviněné osobě, aby se odchýlily od uplatňování práva na přístup k obhájci, které je touto směrnicí stanoveno jasně, přesně a bezpodmínečně.

Dle čl. 9 odst. 1 a 2 směrnice 2013/48 nelze mít za to, že prohlášení o rozhodnutí negramotné podezřelé osoby vzdát se práva na přístup k obhájci splňuje požadavky stanovené v tomto čl. 9 odst. 1, pokud tato podezřelá osoba nebyla způsobem, který náležitě zohledňuje její konkrétní situaci, poučena o případných důsledcích takového rozhodnutí vzdát se práva a pokud toto rozhodnutí vzdát se práva nebylo zaznamenáno v souladu s vnitrostátním procesním právem, a to způsobem umožňujícím ověřit splnění uvedených požadavků.

Dle čl. 9 odst. 3 směrnice 2013/48 platí, že pokud se zranitelná osoba ve smyslu článku 13 této směrnice rozhodne vzdát se práva na přístup k obhájci, tato osoba musí být informována o možnosti odvolat toto rozhodnutí vzdát se práva, předtím, než bude vykonán jakýkoli následný vyšetřovací úkon, během něhož může nepřítomnost obhájce s ohledem na intenzitu a význam daného vyšetřovacího úkonu ve značné míře poškodit zájmy a práva zmíněné osoby.

Konečně čl. 12 odst. 2 směrnice 2013/48 ve spojení s čl. 47 prvním a druhým pododstavcem Listiny základních práv Evropské unie brání vnitrostátní judikatuře, podle které není soudu, který rozhoduje o přiměřenosti zajišťovacího opatření a posuzuje přitom účast obviněné osoby na trestném činu, umožněno posoudit, zda byly důkazní prostředky získány při porušení ustanovení této směrnice, a případně takové důkazní prostředky odmítnout.

Kompletní text rozsudku je k dispozici zde:
<https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-15/24&language=CS>

SDEU: Rozsudek Soudního dvora ve věci C-695/22 Fondee a.s. proti České národní bance, ze dne 16. května 2024

Nesoulad § 29 odst. 4 Zákona o podnikání na kapitálovém trhu s unijním právem.

Společnost Fondee vykonává v České republice činnost investičního zprostředkovatele ve smyslu § 29 odst. 1 ZPKT na základě povolení uděleného Českou národní bankou. Rozhodnutím ze dne 18. ledna 2021 jí Česká národní banka uložila pokutu za to, že v období od 7. října do 27. prosince 2019 předala 407 pokynů svých zákazníků obchodníkovi s cennými papíry usazenému mimo Českou republiku. Česká národní banka měla za to, že Fondee tím umožňovala svým zákazníkům investovat do podílových jednotek fondů obchodovaných v obchodním systému ve smyslu směrnice 2014/65, jež představují investiční nástroje ve smyslu uvedeného

zákona. Podle zjištění České národní banky zadali zákazníci pokyn na internetových stránkách uvedené společnosti, která je následně předávala jedné společnosti usazené v Nizozemsku. Transakce probíhala na základě trojstranné smlouvy mezi touto společností, společností Fondée a jejími zákazníky. Fondée podala proti rozhodnutí rozklad k bankovní radě České národní banky, která ho rozhodnutím ze dne 18. března 2021 zamítla. Poté Fondée podala k předkládajícímu soudu žalobu, kterou se domáhá zrušení rozhodnutí o zamítnutí rozkladu.

Z informací poskytnutých předkládajícím soudem vyplývá, že „investiční zprostředkovatelé“, jako je společnost Fondée, jsou vyňati z působnosti směrnice 2014/65, jelikož Česká republika využila v souvislosti s nimi možnosti stanovené za tímto účelem v čl. 3 odst. 1 této směrnice. Městský soud v Praze položil Soudnímu dvoru předběžné otázky, zda má osoba, která je dle čl. 3 odst. 1 vyňata z působnosti této směrnice a podle čl. 3 odst. 3 této směrnice nepožívá volného pohybu služeb ve smyslu jejího článku 34, právo na volný pohyb služeb zakotvený v článku 56 SFEU, pokud sama neposkytuje investiční služby na základě jednotného evropského pasu zákazníkovi usazenému v jiném členském státě, ale investiční službu od zahraničního subjektu využívajícího jednotného evropského pasu přijímá, resp. se na jejím poskytování konečnému zákazníkovi jinak podílí? Pokud ano, brání článek 56 SFEU, právní úpravě zakazující investičnímu zprostředkovateli předávat pokyny zákazníkovi zahraničnímu obchodníkovi s cennými papíry?

Soudní dvůr rozhodl, že čl. 3 odst. 1 směrnice 2014/65 umožňuje členským státům neuplatňovat tuto směrnici na osoby, pro které jsou domovským členským státem, s výhradou dodržení podmínek stanovených v tomto ustanovení, včetně podmínky uvedené pod písm. c) bodem i), který výslovně přiznává osobám, které členský stát vyňal z působnosti této směrnice, možnost předávat pokyny, které obdrží, povoleným investičním podnikům napříč EU. Česká republika využila možnosti stanovené v čl. 3 odst. 1 uvedené směrnice, § 29 odst. 4 ZPKT však zakazuje investičním zprostředkovatelům ve smyslu tohoto zákona předávat pokyny investičním podnikům usazeným v jiných členských státech.

Soudní dvůr tedy dospěl k závěru že osoby, které členský stát vyňal z působnosti uvedené směrnice, jsou oprávněny předávat pokyny zákazníkům s bydlištěm nebo sídlem v tomto členském státě k provedení investičním podnikům usazeným v jiném členském státě a povoleným za tímto účelem na základě uvedené směrnice příslušným orgánem tohoto jiného členského státu, a tudíž brání vnitrostátní právní úpravě, která takové předávání zakazuje.

Kompletní text rozsudku je k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-695/22&language=CS>

ESLP: Rozsudek ve věci Pietrzak a Bychawska-Siniarska a další proti Polsku (stížnosti č. 72038/17 a 25237/18), ze dne 28. května 2024

ESLP jednomyslně rozhodl, že došlo k porušení čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (právo na respektování soukromého a rodinného života a korespondence), pokud jde o stížnosti týkající se režimu operativní kontroly,

uchovávání údajů o komunikaci pro případné využití příslušnými vnitrostátními orgány a režimu tajného sledování podle protiteroristického zákona.

Věc Pietrzak a Bychawska-Siniarska a další proti Polsku se týkala stížnosti pěti polských státních příslušníků na polské právní předpisy, které povolují režim tajného sledování zahrnující jak operativní kontrolu, tak uchovávání telekomunikačních, poštovních a digitálních komunikačních údajů pro případné budoucí využití příslušnými vnitrostátními orgány. Stěžovatelé zejména tvrdili, že podle vnitrostátního práva neexistuje žádný opravný prostředek, který by osobám domnívajícím se, že byly podrobeny tajnému sledování, umožnil podat stížnost na tento postup a nechat přezkoumat jeho zákonnost. Stěžovatel pan Pietrzak je advokát a předseda Varšavské advokátní komory. Další stěžovatelé jsou zaměstnanci a odborníci pracující pro nevládní organizace ve Varšavě.

Vzhledem k tajné povaze a širokému rozsahu opatření stanovených polskými právními předpisy a k neexistenci účinného přezkumu, považoval ESLP za vhodné přezkoumat dotčené právní předpisy in abstracto. Samotná existence těchto předpisů by mohla představovat zásah do práv stěžovatelů podle článku 8 Úmluvy. ESLP konstatoval, že všechny jím zjištěné nedostatky v režimu operativní kontroly vedly k závěru, že vnitrostátní právní úprava neposkytuje dostatečné záruky proti nadměrnému využívání sledování a nepřiměřenému zasahování do soukromého života jednotlivců; neexistence takových záruk nebyla dostatečně vyvážena stávajícím mechanismem soudního přezkumu a vnitrostátní režim operativní kontroly jako celek nesplňoval požadavky článku 8 Úmluvy. ESLP také uvedl, že vnitrostátní právní úprava, podle níž jsou poskytovatelé informačních a komunikačních technologií povinni uchovávat komunikační údaje obecně a bez rozdílu pro případné budoucí využití příslušnými vnitrostátními orgány, nepostačuje k zajištění toho, aby zásah do práva stěžovatelů na respektování jejich soukromého života byl omezen na to, co je „nezbytné v demokratické společnosti“. ESLP také dospěl k závěru, že ustanovení o tajném sledování v protiteroristickém zákoně rovněž nesplňují požadavky článku 8 Úmluvy. Konstatoval, že ani zavedení tajného sledování, ani jeho uplatňování nepodléhalo žádnému přezkumu ze strany nezávislého orgánu, jehož členy nebyli zaměstnanci služby, která toto sledování prováděla. Došlo tak k porušení článku 8 Úmluvy.

Celý rozsudek je k dispozici ve francouzském jazyce zde: <https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-233832>

Odbor mezinárodních vztahů ČAK